

неповторимости музыкальной интерпретации. Отмечено, что Ф. Шопен, трансформируя разные стили в самостоятельную и индивидуальную форму, опирался на такие общепринятые принципы формообразования как трехчастная или рондова реприза, как сонатная единство на основе контрастности, как симфоническая целостность. Осмысленно, что Ф. Шопен раскрыл большие возможности фортепианной фактуры, его музыка отличается всепроникающим мелодизмом, гибкостью и пластичностью, поэтической одухотворенностью.

Ключевые слова: интерпретация, музыкальный стиль, исполнительская культура, импровизационная манера, художественный образ, композитор, фортепиано, Польша, гений, романтик.

Lyudmila Trots, Larisa Fursik. The main representatives of Polish pianism and the peculiarities of their interpretation of Chopin's works. The article deals with the problems of interpreting piano works by F. Chopin. The features of the musical style, the interpretation of the piano works of F. Chopin are meaningful, the traditions of performing interpretation are traced. The article analyzes and characterizes modern approaches to the study of the interpretation of piano works in pedagogical, musicological, and methodological literature. It was emphasized that the interpretation of Chopin's works requires the comprehension of a new emotional atmosphere of music. It is noted that in order to interpret a musical work, the musical and performing style is a leading factor in creative motivation. Also in the article it was determined that it was precisely the creative individuality, the unique unity of Chopin - the composer and Chopin - the performer, for a long time determined the further development of pianism, revealed a whole world of new sounds and techniques of piano utterance. A meaningful and deeply profound idea that F. Chopin's piano style belongs to the phenomena of piano performing culture. It is noted that his works are a source of technical skill and performing art. Each time they pose to the performers new tasks in the study of their real depths and uniqueness of musical interpretation. It was noted that F. Chopin, transforming different styles into an independent and individual form, relied on such generally accepted principles of shaping as three-part or rond reprising, like sonata unity based on contrast, like symphonic integrity. It is meaningful that F. Chopin revealed the great potential of the piano texture, his music is distinguished by pervasive melody, flexibility and plasticity, poetic spirituality.

Key words: interpretation, musical style, performing culture, improvisational style, artistic image, composer, piano, Poland, genius, romantic.

Стаття надійшла до редколегії 11.12.2018 р.

УДК 7801

Оксана Шахрай, Лариса Мельник
Луцький педагогічний коледж (Луцьк)

ТРАНСФОРМАЦІЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СЬОГОДНІ

В статті проаналізовано і охарактеризовано сучасні підходи по дослідженню становлення народної музичної культури як у психолого-педагогічній, музикознавчій, методичній літературі. Завдання духовного оновлення суспільства, його культури і традицій висувають високі вимоги до професійної підготовки вчителя музичного мистецтва. Вивчення матеріалів, пов'язаних з кардинальними проблемами мистецтва і музичної педагогіки, допоможе майбутнім вчителям музичного мистецтва підвищити рівень своєї освіти, розширити загально мистецький і професійний кругозір. Підкреслено важливість нових підходів до розуміння ролі культури в розвитку особистості і суспільства, до ролі держави як гаранта сприятливих умов розвитку культури. Описується, що глобалізація сприяє розширенню культурних контактів, однак при цьому важливо враховувати як позитивні, так і негативні явища. Зазначено що, явно до негативного наслідку може привести процес асиміляції, в результаті якого цілком імовірна небезпека розчинення і втрати самотності народної музичної культури. Наголошується на тому, що в сучасному суспільстві турбота про збереження культурних традицій стала оцінюватися як найважливіше завдання. Зазначається, що у сучасній культурології намітилися принципово нові підходи до формування культурної політики, яка включена в проблемне соціальне поле з реальною економічною залежністю. Підкреслено важливість на необхідності науково обґрунтованого планомірного підходу до створення сприятливих умов для процвітання народної художньої культури з ціллю його поширення в суспільстві і ефективного впливу на людей.

Ключові слова: художній образ, художньо-образне мислення, інтонаційна теорія, музичне мистецтво, культура, загально мистецький, духовний розвиток особистості, засоби виховання, музика.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Для відновлення стабільності та необхідної стійкості в кризових, катастрофічних ситуаціях в державі важливо мати надійну точку опори, що

володіє глибинними корінням і підтримує дух народу. Одним з подібних чинників для всіх українців є їх етнопонаціональна культура - феномен надзвичайно складний та багатокомпонентний.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як культурного феномена музика була і залишається предметом спеціального вивчення. З давніх часів про її природі міркували не тільки фахівці, безпосередньо займалися музичною діяльністю. Вона була об'єктом філософської рефлексії Платона і Арістотеля, Гегеля, і Ф. Ніцше, Н.А. Радищева і А.Ф. Лосева. Художньо-комунікативні аспекти розглянуто в дослідженнях Х. Шадт, В. Петрова, К. Субботіної.

Мета статті – визначити умови, місце і роль народної музичної культури в оптимізації життєдіяльності суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Народна музична культура - це постійно оновлювальний процес, в якому не здатна залишитися незмінною жодна фіксована, застаріла модель. Музичні образи пластичні, схильні до тимчасових змін, обумовлені особливостями виконавського процесу та елементи імпровізації. Та народна музична культура, яку ми зазвичай пов'язуємо з селянським побутом, сьогодні сприймається як щось застаріле. На зміну їй йде інша, сучасна народна музична культура, яка спирається як на народні традиції, так і на нові досягнення епохи. Якщо культурі минулих століть була властива синкретичність, не розчленованість, тісний зв'язок з обрядами, господарською діяльністю і навколишнім середовищем, а в виконавській процес були залучені всі присутні, то сьогодні в народній музичній культурі переважає її класифікація на дві складові: виконавців і спостерігачів, а сам виконавський процес часто не пов'язаний безпосередньо з конкретними обрядовими, календарними або трудовими діями. Авторська анонімність музичних творів минулого збереглася, але більшість сучасних музичних творів, які стали народними, мають автора. Передача виконавського репертуару усно в наступні покоління змінилася можливістю конкретної фіксації текстів спочатку в письмовому, а тепер і в звуковому і в відео-звукових варіантах. Стародавні народні музичні інструменти практично вийшли з вжитку, а гра на сучасних інструментах, виготовлених на рівні новітніх технологій і з тембральною різноманітністю від імітації стародавніх до штучно створених нетрадиційних звукових фарб, вимагає глибокої, часто професійної, підготовки. Сам зміст народної музики з функціонально-синкретичного поступово трансформувалося в сучасний стан з його нескінченною різноманітністю, насиченим сучасними жанрами: естрада, джаз, барди, з залученням народної музики інших країн.

Нажаль, протягом останнього десятиліття спостерігається процес активного скорочення природного соціального середовища побутування традиційної музичної культури в регіонах і абсолютного зменшення кількості творців, особливо в сільській місцевості. Причиною тому - багаторазове підкорення соціальним та економічним перетворенням, зміни в ідеологічній орієнтації, індустріалізація, введення новітніх технологій. Все це виводить життєвий рівень населення на сучасний щабель і організовує інший культурний простір, не забарилися позначитися на функціональності народної музичної культури.

В силу цієї та низки інших причин, частина даної духовної спадщини стала безповоротно втраченою. Процес неповернутих втрат цього народного надбання триває і в наші дні, причому часом непередбачуваних розмірів. Ситуація, що склалася створює небезпеку руйнації духовного зв'язку поколінь, загрожує ймовірністю зникнення і непоправної втрати творчого досвіду наших предків.

Подібний висновок змушує поставити в розряд першочергових завдань проблему збереження традиційної музичної культури, фольклору та пов'язаних з ними святково-обрядових форм, побуту, костюмів, звичаїв, народних промислів.

Перш за все слід звернутися до історії України і згадати, що українська народна музична культура не раз ставала під загрозою невідомих втрат. Але з часом проходили кризові ситуації і виявлялося, що народна музична культура залишалася живою. Політичні зміни, економічні реформи не в змозі вплинути на неї істотно, рішучі реконструкції суспільного життя не змогли привести до її загибелі [2, с.6].

Для культурології якраз має значення визначити той чи інший культурний момент, феномен, ситуацію, дати їм аналіз, оцінку, пояснити суть, обґрунтувати або виявити можливі варіанти розвитку, застерегти від можливих небажаних наслідків. Культурологічного питання сучасного стану української народної музичної культури пояснюється необхідністю актуалізації цього явища, його трансформації в сучасному просторі і передачі наступним поколінням. Унікальність народної музичної культури, згідно за аналогією з висновками В. С. Біблера, полягає в єднанні, зближенні побуту і буття, у виборі єдиного «вектора» - «до початкового історичним рішенням, до до-буттєвих начал буття» [11, с.265].

Постає питання про характер і умови трансформації народної музичної культури в середовищі нинішнього досконалого інформаційного простору, оскільки вона не може бути таким собі раз і назавжди організованим, статичним явищем. З іншого боку, спроби «осучаснити» цей феномен, надати цьому унікальному явищу «фізіономію» розважального, естрадного стилю ставить під сумнів сам сенс його подальшого існування. У зв'язку з цим звертає на себе увагу точка зору А.С. Каргіна: «Безрезультатні спроби відроджувати вчорашній фольклор без необхідної його трансформації, бо він може бути включений тільки в нову соціокультурну ситуацію» [4, с.201]. У той же час автор застерігає від легкої можливості використовувати народну художню творчість, зокрема той же фольклор, в привабливою індустрії кічу, шоу-розваг [4, с.281]. І хоча вчений не дає конкретних пропозицій з приводу визначення подальшого шляху розвитку народної художньої культури, зате він робить акцент на необхідності об'єднання зусиль в цьому напрямку «і науковця, і керівника фольклорного колективу, і народного майстра, які в відомому сенсі зайняті переосмисленням і включенням традицій в життя» [4, с.200-201].

У контексті сучасних проблем, пов'язаних з сучасною трансформацією української народної музичної культури, стає важливим вивести дефініцію цього феномену.

Трансформацію народної музичної культури слід розуміти як оновлення, перетворення її форм і жанрів, осмислення її національних досягнень, адаптації до сучасних умов в житті суспільства з метою збереження основних етнічних цінностей для майбутнього духовного життєзабезпечення.

Таким чином, народна музична культура постає як постійно трансформоване явище, оскільки будь-яка новизна виникає в результаті будь-якого зовнішнього впливу, а значить є реакцією на ідентичність, частіше соціальні, історичні, економічні зміни. Нові елементи народної музичної культури з'являються спочатку в певному середовищі населення, і вони є результатом мінливих умов життєдіяльності тієї частини населення, на яку безпосередньо вплинули ці зміни. Ця новизна розуміється як несхожість з встановленими протягом багатьох поколінь українськими національно-культурними зразками. Однак, згідно висновків Л.І. Михайлюка, «фактор новизни не може виступати в критеріях рівня творчих досягнень», спрацьовує сам «характер залучення до вічності: до таємниці життя, її гармонії. Новизна полягає в самому акті створення» [8, с.28], вона в діалектичному розумінні являє собою реакцію і результатом на країни, що розвиваються і мінливі умови життєдіяльності. З іншого боку, народна музична культура, перебуваючи в безперервній трансформації, сама актуалізує цю новизну в житті суспільства.

Процес збереження і розвитку народної музичної культури знаходиться в тісному взаємозв'язку з народними традиціями, передачею накопиченого досвіду, де кожен елемент народної музичної культури і кожна традиція створювалися і розвивалися в певному соціальному середовищі, при певних історичних обставинах. Загальнонародна музична культура являє собою певну сукупність етно-музичних ніш, де кожна така ніша є своєрідною, наділеною місцевим колоритом частиною загальнонаціональної культури [5, с. 17-18]. Отже, реальне збереження української народної музичної культури можливо лише за умови відтворення її місцевих варіантів аж до реконструкції та відновлення на рівні тих окремих населених пунктів, де ще існують ці фольклорні цінності. Зі спостережень на практиці випливає висновок, що фольклор найбільш повно зберігся там, де виявилися живучими народні традиції, обрядовість та інші елементи етнічної приналежності як частини

суспільної культури населення. Іншими словами: «Справжнє ставлення нової української культури до Київської Русі лежить в продовженні тем, сюжетів, мотивів Стародавньої Русі, в освоєнні її художніх досягнень, в художньому проникненні в давньоруське життя, історію і культуру» [7, с.364].

У засобах масової інформації останніх років, а також і в науковому середовищі часом мають місце деякі сумніви про те, чи не є сучасний рівень життя і сприйняття світу ознакою виродження віджитих культурних елементів, а заходи по поживленню народної музичної культури новою утопією? У пошуку відповідей на ці сумнівні питання слід проаналізувати деякі обставини.

По-перше, народна музична культура містить в собі найважливіші цінності історичного, естетичного, виховного, морального значення, і нехтування цими цінностями неприпустимо, оскільки вони являються невід'ємною частиною понять про батьківщину, патріотизм, любов, мир, життя. Суть не в пафосі вислову, а в повсякденному змісті, який реально наповнює життєвий простір кожної людини, етнічного колективу, нації, народу, де музична культура лише знімає і зберігає на художньому рівні ці цінності [2].

По-друге, сьогодні наполегливо триває старт в період реформування «масоване впровадження в генофонд українців далеких нашому менталітету цінностей, культивування насильства, екстремізму, розпусти, егоїзму, байдужості до долі своєї країни, свого народу» [5, с. 60]. Цим негативним впливам у величезній мірі піддається молодь і діти. Найважливішим завданням в зв'язку з цим є боротьба за екологічну чистоту менталітету [3, С.15-17].

По-третє, як відомо, народна культура не розвивається виключно за принципом прогресу, коли кожна нова ступінь становлення досконаліша попередньої. Історія культури майже постійно демонструє «вічне повернення» до найбільш автентичних її пластів. Ці сплески «доброго консерватизму» особливо яскраво проявляються в період культурної кризи, розпаду ідеології [10, с.199]. Тому повернення до забутих добрих культурних традицій, в тому числі і музичних, обумовлене глибинною етнічною пам'яттю, яка береже безліч гідних і яскравих зразків, до яких завжди звертаються в пошуках нових шляхів. Сила української народної музичної культури укладена в зображених образах краси, добра, любові, правди, сорому, честі, тому фольклорна спадщина, народні музичні традиції здатні через художньо-естетичний розвиток ще впливати на людину і пробуджувати в ній позитивні емоції, оскільки містять в собі морально оздоровчий, відновний заряд [7, с.197].

В функціональності народної музичної культури поступово збільшується кількість порушень законів всенародної співучасті; на сучасних святкових народних гуляннях все сильніше проявляється поділ на «глядачів» і «виконавців». Організатори проведення народних свят, керівники фольклорних колективів, працівники культурно-освітніх установ приходять до констатації факту, що вони часково не в змозі сприяти оптимізацію народної музичної культури, оскільки не володіють достатнім рівнем знань, не мають потрібних методичних і рекомендаційних матеріалів, часто не знаходять підтримки з боку керівних органів, не в змозі знайти необхідне фінансове і матеріальне забезпечення.

Процес збереження і оновлення народної музичної культури і пов'язаної з ними актуалізації народних свят, обрядів слід розглядати в контексті діалектичного процесу, відповідного культурного середовища. Сьогодні якісь форми безповоротно пішли з повсякденного вжитку: немає, наприклад, потреби в язичних закличних веснянках, або в колективних трудових піснях («А вже Весна Красна », «Ой на Горі Два Дубки», «Лугом іду, коня веду», «А в нашого господаря », «Котився снопочок по полю » та ін.), Оскільки зникли самі обставини існування, від яких були функціонально залежні ці музичні форми, але самі зразки збереглися як художня цінність. Інші форми музичної культури зберігають свою життєздатність, оскільки збереглася і функціональність, наприклад, сучасний весільний обряд залишається немислимим без пісенного обрамлення, без танців, продовжують жити українські народні пісні, хоча вкрай рідко з'являються нові. Треті потребують оновлення, трансформації, адаптації до сучасних умов. Так, по-новому сприймається і святкується Івана

Купала. Музичний фольклор втратив функціональну залежність і тепер знаходить через аматорську і професійну діяльність сценічне життя.

В сучасних умовах значний вплив на народну музичну культуру надає масове мистецтво, якому притаманні популярність, розважальність, споживацтво. Тиражується засобами масової інформації, воно стає ще одним легкодоступним і загальноприйнятним засобом народної музичної культури. Складність цього явища виражається в його суперечливості: здатності миттєво задовольнити практично будь-які запити щодо музичних розваг і при цьому не бути наділеними достатньою художньою цінністю; при найширших можливостях технологічного характеру замість різноманітності музичних зразків і переваг пропонує посередній стандартизований продукт; може легко і швидко актуалізувати цей продукт до рівня буму, зокрема пісенний шлягер, проте він також швидко застаріває і виходить з моди. Експансія масового мистецтва поширилася на всі верстви населення, знайшла наднаціональний характер, надає потужний вплив на деградацію народної музичної культури традиційного типу.

В сучасному українському соціокультурному процесі простежується орієнтація на традиційну народну культуру, проявами якої являються фольклор і обряди, перекази і вірування. Тут стає важливим вдатися до авторитету Д.С. Лихачова, який дещо по-іншому розглядає проблему: «Під культурними цінностями розуміються не тільки окремі об'єкти - пам'ятки архітектури, скульптури, живопису, писання, друкування, археології, прикладного мистецтва, музики, фольклору, які можуть бути відзначені в списках, каталогах, але і явища, такі як традиції і навички в області мистецтва, науки, освіти, звичаїв, культурних індивідуальностей народів, груп населення, окремих людей і т.д.» [1, с.635].

У зв'язку з цим варто звернути увагу на відсутність заходів по роботі в напрямку розвитку української народної музичної культури і як варіант розробити ряд заходів з підтримки народної музичної культури на муніципальному і регіональному рівні.

Як показує досвід недалекого минулого, спроби вирішення подібних завдань за принципом разових кампаній і приватних авралів не можуть вирішити завдання подібного масштабу і змісту. Необхідна ретельно продумана і науково-обґрунтована система дій, яка спирається на концептуальні положення перспективної регіональної культурної політики та забезпечує комплексне вирішення означених завдань. Ця система повинна мати чітку цільову орієнтацію, структуру, форму організації виконання цих завдань.

Сьогодні виявляється важливим також визнання факту, що багато народних пісень, обрядів, звичаїв, ігрищ виявилися за межами сучасного буття, а головними їх хранителями виступають люди похилого віку які переважно проживають в сільській глибинці. Така ситуація змушує загострити увагу на факті і зробити логічний відповідний висновок про активізацію робіт в області накопичення і заощадження фольклорного матеріалу, унікальних музичних інструментів, музичних традицій, якими володіють хранителі цього багатства, бо при зволіканні незабаром втрата може виявитися непоправною.

Висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, сенс трансформації народної музичної культури полягає в її здатності адаптуватися до мінливих життєвих умов, а тому переміщатися в часі просторі від минулого до майбутнього. Запропоновані в цій статті заходи щодо збереження, розширення та акумуляції форм народної музичної культури носять рекомендаційний характер, хоча диктуються важливістю досліджуваного предмета і необхідністю пошуку шляхів подальшого процвітання народу.

Джерела та література:

1. Голубовский Е. Проект "Смутная алчба": Александр Ройтбурд / Евгений Голубовский, Евгений Деменок // День, 2010. — 28 октября. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.artukraine.com.ua/articles/130.html>.
2. Дорошенко К. У нас не всі готові зрозуміти, що можна жити в неідеологізованому суспільстві [Інтерв'ю з Олександром Ройтбурдом] / Костянтин Дорошенко // День : Венеція — Київ, № 127, 2001. — 20 липня. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/290619?idsource=63912&mainlang=ukr>

3. Ильин А. Н. Субъект в массовой культуре современного общества потребления (на материале китчкультуры): Монография / А. Н. Ильин. — Омск : Амфора, 2010. — 376 с.
4. Каган М. К проблеме переходного типа культуры / М. Каган // Античная культура и современная наука. Сб. ст. — М., 1985. — С. 317-321.
5. Кан А. С. Швеция и Россия в прошлом и настоящем / Кан Александр Сергеевич / Российский гос. гуманитарный ун-т. — М., 1999. — 358 с.
6. Колесникова Л. В. Художній час як проблема онтології мистецтва / Колесникова Любов Вікторівна // Дисертація канд. філос. наук: 09.00.08. — К. : Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, 2003. — 20 с.
7. Садовенко С.М. Особливості художнього процесу перехідної доби ХХ-ХХІ століть: загальнотеоретичні аспекти / Садовенко Світлана Миколаївна // Культура і сучасність : альманах. — К. : Міленіум, 2012. — № 2. — 262 с. — С. 107-113.
8. Тоффлер А. Футурошок : [пер. с англ.] / А. Тоффлер. — СПб. : Лань, 1997. — 464 с.
9. Чернієнко В. Хронотопна цінність ідентичності / Володимир Чернієнко // Філософія гуманітарного знання : соціокультурні виміри. Матеріали Міжнародної наукової конференції 26-27 жовтня 2007 р. — Чернівці : Рута, 2006. — 271 с.
10. Шейко В. Культура та цивілізація в історико-культурній думці України в добу глобалізації: Монографія / Шейко Василь, Александрова Марина. — К. : Ін-т культурології АМУ, 2009. — 312 с.
11. Шейко В.М. Культура України в глобалізаційно-цивілізованому вимірі (історико-методологічні аспекти) : монографія / Василь Шейко ; Національна акад. мистецтв України, Ін-т культурології. — К. : Інститут культурології Національної академії мистецтв України, 2011. — 624 с.
12. Adorno T. Aesthetic Theory (Theory and History of Literature) / Adorno, Theodor W. — Publisher: Univ Of Minnesota Press; 1 edition (August 12, 1998). — 416 p.

References

1. Golubovsky`j E. Proekt "Smutnaya alchba": Aleksandr Rojtburd / Evgeny`j Golubovsky`j, Evgeny`j Demenok // Den`, 2010. — 28 oktyabrya. — [Elektronny`j resurs]. — Rezhy`m dostupu : <http://www.artukraine.com.ua/articles/130.html>.
2. Doroshenko K. U nas ne vsi gotovi zrozumity`, shho mozna zhy`ty` v neideologizovanomu suspil`stvi [Interv`yu z Oleksandrom Rojtburdом] / Kostyanty`n Doroshenko // Den` : Veneciya — Ky`yiv, # 127, 2001. — 20 ly`pnya. — [Elektronny`j resurs]. — Rezhy`m dostupu : <http://www.day.kiev.ua/290619?idsource=63912&mainlang=ukr>
3. Y`l`y`n A. N. Subekt v massovoj kul`ture sovremennogo obshhestva potrebleny`ya (na matery`ale ky`tchkul`tury): Monografy`ya / A. N. Y`l`y`n. — Omsk : Amfora, 2010. — 376 s.
4. Kagan M. K probleme perexodnogo ty`pa kul`tury / M. Kagan // Anty`chnaya kul`tura y` sovremennaya nauka. Sb. st. — M., 1985. — S. 317-321.
5. Kan A. S. Shvecy`ya y` Rossy`ya v proshlom y` nastoyashhem / Kan Aleksandr Sergeevy`ch / Rossy`jsky`j gos. gumany`tarnyj un-t. — M., 1999. — 358 s.
6. Kolesny`kova L. V. Xudozhnij chas yak problema ontologiyi my`stecztva / Kolesny`kova Lyubov Viktorivna // Dy`sertaciya kand. fil. nauk: 09.00.08. — K. : Ky`yivskiy` nacional`ny`j un-t im. Tarasa Shevchenka, 2003. — 20 s.
7. Sadovenko S.M. Osobly`vosti xudozhn`ogo procesu perexidnoyi doby` XX-XXI stolit`: zagal`noteorety`chni aspekty` / Sadovenko Svitlana My`kolayivna // Kul`tura i suchasnist` : al`manax. — K. : Milenium, 2012. — # 2. — 262 s. — S. 107-113.
8. Toffler A. Futuroshok : [per. s angl.] / A. Toffler. — SPB. : Lan`, 1997. — 464 s.
9. Cherniyenko V. Xronotopna cinnist` identy`chnosti / Volody`my`r Cherniyenko // Filosofiya gumanitarnogo znannya : sociokul`turni vy`miry`. Materialy` Mizhnarodnoyi naukovoyi konferenciyi 26-27 zhovtnya 2007 r. — Chernivci : Ruta, 2006. — 271 s.
10. Shejko V. Kul`tura ta cy`vilizaciya v istory`ko-kul`turnij dumci Ukrayiny` v dobu globalizaciyi: Monografiya / Shejko Vasy`l, Aleksandrova Mary`na. — K. : In-t kul`turologiyi AMU, 2009. — 312 s.
11. Shejko V.M. Kul`tura Ukrayiny` v globalizacijno-cy`vilizovanomu vy`miri (istory`ko-metodologichni aspekty`) : monografiya / Vasy`l Shejko ; Nacional`na akad. my`stecztv Ukrayiny`, In-t kul`turologiyi. — K. : Insty`tut kul`turologiyi Nacional`noyi akademiyi my`stecztv Ukrayiny`, 2011. — 624 s.
12. Adorno T. Aesthetic Theory (Theory and History of Literature) / Adorno, Theodor W. — Publisher: Univ Of Minnesota Press; 1 edition (August 12, 1998). — 416 p.

Оксана Шахрай, Лариса Мельник. Трансформация музыкальной культуры сегодня. В статье проанализированы и охарактеризованы современные подходы по исследованию становления народной музыкальной культуры как в психолого-педагогической, музыковедческие, методической литературе. Задача духовного обновления общества, его культуры и традиций предъявляют высокие требования к профессиональной подготовке учителя музыкального искусства. Изучение материалов, связанных с кардинальными проблемами искусства и музыкальной педагогики, поможет будущим учителям музыкального искусства повысить уровень своего образования, расширить обще художественный и профессиональный кругозор. Подчеркнута важность новых подходов к пониманию роли культуры в развитии личности и общества, к роли государства как гаранта благоприятных условий развития культуры. Описывается, что глобализация способствует расширению культурных контактов, однако при этом важно учитывать как

положительные, так и отрицательные явления. Указано что, явно к негативному последствию может привести процесс ассимиляции, в результате которого вполне вероятно опасность растворения и потери самобытности народной музыкальной культуры. Подчеркивается, что в современном обществе забота о сохранении культурных традиций стала оцениваться как важнейшая задача. Отмечается, что в современной культурологии наметились принципиально новые подходы к формированию культурной политики, которая включена в проблемное социальное поле с реальной экономической зависимостью. Подчеркнута важность необходимости научно обоснованного планомерного подхода к созданию благоприятных условий для процветания народной художественной культуры с целью его распространения в обществе и эффективного воздействия на людей.

Ключевые слова: художественный образ, художественно-образное мышление, интонационная теория, музыкальное искусство, культура, обще художественный, духовное развитие личности, средства воспитания, музыка.

Oksana Shahray, Larisa Melnik. Transformation of musical culture today. The article analyzes and characterizes modern approaches to the study of the formation of folk musical culture as in the psychological, educational, musicological, methodical literature. The task of the spiritual renewal of society, its culture and traditions places high demands on the professional training of a teacher of musical art. The study of materials related to the cardinal problems of art and musical pedagogy will help future teachers of musical art to raise the level of their education, expand their general artistic and professional horizons. The importance of new approaches to understanding the role of culture in the development of the individual and society, to the role of the state as a guarantor of favorable conditions for the development of culture was emphasized. It is described that globalization contributes to the expansion of cultural contacts, but it is important to consider both positive and negative phenomena. It is stated that, obviously, a process of assimilation may lead to negative consequences, as a result of which the danger of dissolution and loss of the originality of folk musical culture is quite probable. It is emphasized that in modern society, concern for the preservation of cultural traditions has been evaluated as the most important task. It is noted that in modern culturology, fundamentally new approaches have emerged to the formation of cultural policy, which is included in the problematic social field with real economic dependence. The importance was stressed of the need for a scientifically based and planned approach to the creation of favorable conditions for the prosperity of folk art culture in order to spread it in society and effectively influence people.

Key words: artistic image, artistic and figurative thinking, intonational theory, musical art, culture, general artistic, spiritual development of the personality, means of education, music.

Стаття надійшла до редколегії 11.12.2018 р.

УДК 373.3.091.39-043.5

Оксана Яструб

Комунальний заклад «Луцький навчально-виховний комплекс №26
Луцької міської ради Волинської області», (Луцьк)

СПРИЯТЛИВЕ ІНТЕРАКТИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

У статті розкривається сутність сприятливого інтерактивного освітнього середовища початкової школи, як чинника формування особистості молодшого школяра. Сприятливе середовище початкової школи визначено як цілеспрямовано створені умови в початковій школі, які забезпечують розвиток гармонійних, гуманних відносин між усіма суб'єктами освітнього процесу, взаєморозуміння та довіру між ними, сприяють формуванню у них ситуації успіху.

Специфічними ознаками сформованості цього середовища визначені когерентність, як спроможність взаємоузгоджувати дії й впливи різних мікросередовищ у ході реалізації визначених освітніх функцій; варіативність та мобільність, як показники здатності його розвитку.

Сприятливе інтерактивне освітнє середовище початкової школи схарактеризовано як систему умов існування, розвитку і діяльності особистості цілеспрямовано створених у початковій школі, завдяки застосуванню інтерактивних технологій навчання й виховання, які сприяють оволодінню нею необхідними компетенціями, формуванню її як освіченої й духовно розвиненої особистості, здатної до комунікації, взаємодії в сучасних умовах початкової школи. Інтегральним критерієм якості сприятливого інтерактивного освітнього середовища визначено його здатність надати всім суб'єктам освітнього процесу можливості для самореалізації та особистісного розвитку.

Ключові слова: середовище, освітнє середовище, інтеракція, інтерактивне середовище, молодший школяр, сприятливе середовище, сприятливе інтерактивне освітнє середовище початкової школи.